

Ein cyf/Our ref: MA-L/VG/0420/19

Dai Lloyd AC
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

8 Gorffennaf 2019

Annwyl Dai,

Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru)

Yn dilyn fy ymddangosiad gerbron y Pwyllgor Cyllid ar 3 Gorffennaf i drafod agweddau ariannol y Bil, roeddwn yn meddwl efallai y byddai'n ddefnyddiol darparu rhagor o wybodaeth cyn fy ymddangosiad gerbron y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ar 11 Gorffennaf.

Yn y Pwyllgor Cyllid, daeth yn amlwg, er bod cefnogaeth gyffredinol i'r bwriad polisi eang y tu ôl i'r cynigion, bod diddordeb yn y modd y bydd yr amcanion a'r buddion yn cael eu gwireddu'n benodol o ran y dyletswyddau ansawdd a gonestrwydd.

Cyd-destun y Bil:

Rhaid i ansawdd fod wrth wraidd pob agwedd ar ddarpariaeth gofal iechyd, ac mae rhoi lle amlwg i ansawdd yn Neddf GIG Cymru yn tanlinellu bwriad y polisi, sef sicrhau bod ansawdd yn ganolog i'r broses benderfynu yn y gwasanaeth iechyd yng Nghymru. Mae hefyd yn dwyn ynghyd y newidiadau eraill sydd wedi'u cynnwys yn y Bil, gan gynnwys y ddyletswydd gonestrwydd a chryfhau llais y dinesydd er mwyn helpu i wella ansawdd gwasanaethau.

Argymhellodd yr Adolygiad Seneddol o Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru yn 2018 y dylai iechyd a gofal yng Nghymru anelu at gyflawni'n unol a'r "Nod Pedwarplyg", sef mynd ati'n barhaus wneud y canlynol:

- gwella iechyd a llesiant y boblogaeth drwy ganolbwyntio ar atal;
- gwella profiad ac ansawdd y gofal ar gyfer unigolion a theuluoedd;
- cyfoethogi llesiant, gallu ac ymgysylltiad y gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol;
- cynyddu'r gwerth a geir drwy ariannu iechyd a gofal, drwy wella, arloesi, defnyddio arferion gorau, a dileu gwastraff.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r darpariaethau yn y Bil yn ceisio helpu i wireddu'r uchelgeisiau hyn mewn nifer o ffyrdd sy'n gysylltiedig â'i gilydd, drwy wneud gwella ansawdd yn gysyniad canolog sy'n sail i'r darpariaethau yn y Bil.

Mae bwriad a nodir yn y Bil yn cyd-fynd â'r 'Nod Pedwarplyg' drwy sicrhau bod ansawdd yn ystyriaeth ar draws holl swyddogaethau cyrff iechyd yng Nghymru. Bydd yn gwella profiad y defnyddiwr gwasanaethau, a'r cyfathrebu a'r ymgysylltu rhwng y GIG a defnyddwyr ei wasanaethau. Bydd yn caniatáu i ni adeiladu ar y gwaith sydd eisoes wedi'i wneud i sicrhau bod cyrff y GIG yng Nghymru yn agored ac yn onest pan fydd pethau'n mynd o chwith, ac yn cefnogi'r ymdrech i sicrhau system sy'n dysgu ac yn gwella drwy'r amser ac sy'n ennyn ymddiriedaeth a hyder cleifion a defnyddwyr gwasanaethau.

Dyletswydd ansawdd:

Cefndir:

Mae cyrff y GIG wedi bod o dan ddyletswydd i wneud trefniadau er mwyn gwella ansawdd gofal iechyd ers 2003, o dan adran 45(1) o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd a Safonau Cymunedol) 2003 ("Deddf 2003").

Er bod y Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG wneud trefniadau i fonitro a gwella ansawdd gofal iechyd, mae wedi'i dehongli i raddau helaeth fel deddf sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG sicrhau trefniadau sicrwydd ansawdd (rheolaeth) i fonitro a gwella ansawdd y gofal iechyd a ddarperir, yn hytrach na chanolbwyntio mewn modd cynhwysfawr ar dair elfen system ansawdd fel y'i disgrifiwyd gan yr arolwg seneddol:

- cynllunio o ansawdd;
- gwella;
- rheolaeth er mwyn sicrhau ffocws ar wasanaethau o ansawdd da ar gyfer y boblogaeth ehangach.

Mae'r ddarpariaeth newydd yn rhoi pwyslais ar ansawdd y gwasanaethau ar gyfer y boblogaeth ehangach ac yn ymgorffori ystyriaethau ansawdd fel eu bod wrth wraidd y prosesau penderfynu.

Mae'r ddarpariaeth newydd, felly, yn ymwneud â sicrhau bod y dull gweithredu o ran ansawdd yn ymwneud'r system gyfan, yn hytrach na dim ond y gwasanaethau clinigol sydd â threfniadau sicrwydd (rheoli) neu sydd angen bodloni safonau ansawdd. Y mae – ac mae'n rhaid iddi fod felly – yn llawer ehangach er mwyn cynnal gwelliannau o ran ansawdd a chanlyniadau.

Bydd cynnwys dyletswydd ansawdd ehangach mewn deddfwriaeth, sy'n fwy cydnaws â'r modd yr ydym am i gyrff i GIG weithio, yn cryfhau camau gweithredu a phenderfyniadau er mwyn llywio gwelliannau ansawdd a fydd yn canolbwyntio ar y canlyniadau i bobl Cymru.

Yn ogystal, mae gan Weinidogion Cymru gyfrifoldeb am oruchwylio'r GIG yng Nghymru ac mae llawer o'r polisiâu a ddatblygir gan Weinidogion Cymru, boed yn deddfwriaethol neu beidio, yn effeithio ar y modd y mae cyrff y GIG yng Nghymru yn gweithredu. Fodd bynnag, nid yw Deddf 2003 yn gosod dyletswydd ansawdd ar Weinidogion Cymru o ran arfer eu swyddogaethau sy'n gysylltiedig ag iechyd. Mae'r Bil yn ymdrin â bwlch hwn.

Yn olaf, nid oes unrhyw fecanweithiau adrodd yn Neddf 2003. Mae mecanweithiau adrodd yn fuddiol gan eu bod yn galluogi cyrff sy'n atebol i'r ddyletswydd ansawdd ddangos sut mae eu swyddogaethau wedi'u harfer i sicrhau gwelliant yn ansawdd y gwasanaethau a ddarperir. Yn ogystal, mae adrodd hefyd yn darparu mecanwaith ar gyfer dwyn cyrff i gyfrif,

ac yn helpu'n ogystal i gynnal gwerthusiad ac asesiad o fudd dros amser. Mae hefyd yn ffordd dryloyw o ddangos sut y cydymffurfiwyd â'r ddyletswydd.

Y canlyniadau a ddisgwylir:

Bydd ail-lunio'r ddyletswydd ansawdd er mwyn ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG a Gweinidogion Cymru arfer eu swyddogaethau, gyda'r nod o sicrhau gwelliannau yn ansawdd y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, yn newid ffocws y broses benderfynu ac yn golygu bod hyn yn gam pellach ar y daith tuag at safonau hyd yn oed yn uwch i wasanaethau iechyd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn yng Nghymru.

Bydd yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG a Gweinidogion Cymru feddwl a gweithredu mewn ffordd wahanol drwy gymhwysu'r cysyniad "ansawdd", nid yn unig i'r gwasanaethau a ddarperir, ond i'r holl benderfyniadau a threfniadau yng nghyd-destun anghenion iechyd eu poblogaethau.

Mae'r ddyletswydd newydd yn adlewyrchu'r ffaith y gall holl rannau'r system gyfrannu at wella ansawdd a chanlyniadau. Er enghraifft, gall Ymddiriedolaeth GIG Felindre, sy'n cynnal Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru, wella ansawdd gwasanaethau iechyd drwy wella ei gwasanaethau digidol. Yn ei dro gall hyn wella effeithiolrwydd y gwasanaethau iechyd yn gyffredinol, a phrofiad defnyddiwr y gwasanaethau. Felly, mae'r ddyletswydd yn adlewyrchu'r ffaith y gellir gwella ansawdd gwasanaethau clinigol drwy wella gwasanaethau ystafell gefn fel hyn.

Gallai enghraifft arall gynnwys adrodd ar gamau a gymerwyd i wella diogelwch drwy ostwng yr heintiau a gaiff eu dal yn yr ysbyty neu drwy wella'r ffordd y caiff sepsis ei ddarganfod, a fydd yn ei dro yn arwain at well canlyniadau i gleifion.

Trwy ei gwneud yn ofynnol i gyrff y GIG ystyried goblygiadau ehangach y modd y bydd eu penderfyniadau yn gwella canlyniadau iechyd eu poblogaeth, mae'r ddyletswydd arfaethedig yn annog byrddau iechyd lleol i weithio gyda'u cymdogion a'u partneriaid ar draws y sector i leihau anghydraddoldebau ac amrywiadau iechyd na ellir eu cyfiawnhau. Bydd yn annog rhannu adnoddau ac arbenigedd, a bydd hynny yn ei dro yn arwain at gyfleoedd i wella effeithlonrwydd, diogelwch ac ansawdd gwasanaethau.

Mae'r dull gweithredu hwn yn cefnogi'r pum ffordd o weithio yn Neddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Mae'n annog meddwl hirdymor a chamau gweithredu integredig a chydweithredol sy'n gweithio i gyflawni'r nod llesiant Cymru Iachach.

Bydd y gofyniad adrodd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru (mewn perthynas â'u swyddogaethau'n ymwneud ag iechyd) a chyrff y GIG i asesu'r gwelliant yn y canlyniadau a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn adrodd, gan ddangos sut yr ydym yn gwella ansawdd gwasanaethau iechyd yng Nghymru. Bydd y gofyniad i adrodd yn flynyddol yn egluro sut mae cyflawni'r ddyletswydd wedi arwain at welliannau mewn ansawdd, gan ddarparu llinell sylfaen i fesur a monitro gwelliannau yn y dyfodol, ac yn gwneud y system yn fwy agored a thryloyw. Bydd adroddiad Gweinidogion Cymru'n cael ei osod gerbron y Cynulliad, gan alluogi Aelodau'r Cynulliad a'r cyhoeddi i graffu arno.

Dyletswydd gonestrwydd:

Cefndir:

Mae gan bob darparwr iechyd a gofal cymdeithasol nod cyffredin, sef darparu gofal o ansawdd uchel.

Mae'n bwysig cydnabod y cymerwyd camau amrywiol eisoes, gyda'r nod o ddatblygu "diwylliant agored" yn y GIG. Mae'r rhain yn cynnwys cyflwyno trefniadau newydd ar gyfer ymdrin â chwynion yn Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011, gwella'r dull o gofnodi ac ymchwilio i ddigwyddiadau difrifol, cynnal adolygiad o bob marwolaeth mewn ysbytai a chyhoeddi Datganiadau Ansawdd Blynyddol gan fyrddau iechyd lleol, ymddiriedolaethau'r GIG a Llywodraeth Cymru. Yn ogystal, fel yn Lloegr a'r Alban, rydym hefyd wedi ceisio dysgu gwersi o achosion go iawn lle cafodd niwed ei achosi, ynghyd â'r argymhellion sy'n deillio o wahanol adroddiadau ac adolygiadau.

Felly, mae'n amlwg bod llawer o waith wedi'i wneud i ddatblygu a chefnogi diwylliant agored o fewn y GIG yng Nghymru. Mae'r gwaith hwn wedi rhoi sefydliadau iechyd mewn sefyllfa ffafriol i weithredu dyletswydd fwy ffurfiol o onestrwydd, sef y cam rhesymegol nesaf yn y gyfres o fesurau sydd eisoes ar waith i wella ansawdd a bod yn fwy agored.

Y canlyniadau a ddisgwylir:

Ceir tystiolaeth bod agwedd fwy agored, tryloywder a gonestrwydd yn gysylltiedig â chyflawni safon uwch o ran iechyd a gofal cymdeithasol. Mae sefydliadau sydd â diwylliannau agored a thryloyw yn fwy tebygol o dreulio amser yn dysgu o ddigwyddiadau, yn hytrach nag ymateb yn amddiffynnol, ac maent yn fwy tebygol o gael prosesau a systemau ar waith i gefnogi staff ac unigolion pan fydd pethau'n mynd o chwith.

Bydd dyletswydd statudol o onestrwydd, sydd wedi'i phennu ar gyfer sefydliadau'r GIG yng Nghymru:

- yn helpu i greu dull gweithredu i'r system gyfan o ran gonestrwydd;
- yn hyrwyddo diwylliant o fod yn agored ac yn gwella ansawdd y gofal o fewn y gwasanaeth iechyd, drwy annog sefydliadau i ddysgu er mwyn osgoi digwyddiadau yn y dyfodol;
- yn lleihau'r ofn ymhlith staff o ôl-ffeithiau neu fai sefydliadol;
- yn helpu cyrff y GIG i adeiladu ar y gwaith o dan y broses Gweithio i Wella i sefydlu ymddygiad gonest, gan sicrhau bod ymddwyn yn agored a thryloyw gyda phobl o ran eu gofal a'u triniaeth yn rhan arferol o'r diwylliant ar draws y cyrff hyn yng Nghymru;
- yn annog sefydliadau i ystyried a dysgu - gan ei gwneud yn ofynnol i gyrff gyflwyno adroddiadau bob blwyddyn.

Mae gosod y ddyletswydd ar lefel sefydliadol yn helpu i greu'r amodau sy'n galluogi gweithwyr iechyd proffesiynol i weithredu'n onest, a dylai hyn helpu i annog y corff y maent yn gweithio iddo i fod yn agored ac yn onest gyda'r unigolion. Mae hyn wedi'i groesawu gan ddarparwyr gwasanaethau'r GIG.

Mae'r digwyddiadau diweddar yng Nghwm Taf yn dangos mewn gwirionedd pam y mae angen dyletswydd ansawdd well a chryfach, a dyletswydd gonestrwydd i sefydliadau. Bydd y dyletswyddau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i fyrddau i fod yn fwy tryloyw yn eu penderfyniadau, ac yn gwneud iddynt fynd ati i ystyried ansawdd ac i nodi lle mae angen gwelliannau a chymryd camau i'w cyflawni.

Mae'r dyletswyddau yn rhan o gyfres fesurau o deddfwriaethol ac anneddfwriaethol sydd, gyda'i gilydd, yn rhoi trefniadau ar waith i wella a diogelu iechyd y boblogaeth drwy wneud gwella ansawdd yn gysyniad canolog. Ni fydd hyn, ar ei ben ei hun, yn atal gofal o ansawdd gwael ond bydd yn mynd rywfaint o'r ffordd i helpu i sicrhau bod y gwasanaeth iechyd yn rhoi ansawdd wrth wraidd ei benderfyniadau ac yn gwella ac yn dysgu'n barhaus

Edrychaf ymlaen at roi tystiolaeth i'r Pwyllgor maes o law.

Rwyf yn anfon copi o'r llythyr hwn at gadeiryddion y Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Minister for Health and Social Services